

De rol van de diëtist in de behandeling van overgewicht & obesitas bij kinderen

Inleiding

Er zijn steeds meer hulpverleners betrokken bij de behandeling van overgewicht en obesitas bij kinderen. Voor diëtisten is het belangrijk om zich in deze zorgketen goed te positioneren. De informatie uit deze factsheet kunnen diëtisten gebruiken wanneer zij in hun eigen regio hierover met zorginkopers of andere zorgverleners in gesprek gaan. Hij is vooral geschreven voor diëtisten werkzaam in de eerste lijn.

Diagnostiek

In de Zorgstandaard Obesitas wordt als uitgangspunt voor de diagnostiek het vaststellen van het Gewichtsgerelateerd Gezondheids Risico (GGR) beschreven. Het GGR wordt vastgesteld op basis van de BMI gecombineerd met aanwezigheid van eventuele andere risicofactoren.

BMI	Geen risicofactoren of comorbiditeit	Risicofactoren of comorbiditeit
Overgewicht	Licht verhoogd	Matig verhoogd
Obesitas Graad 1	Matig verhoogd	Sterk verhoogd
Obesitas Graad 2	Sterk verhoogd	Extreem verhoogd
Obesitas Graad 3	Extreem verhoogd	Extreem verhoogd

Naast het GGR is het belangrijk dat deze aangevuld worden met informatie over de persoonlijke zorgbehoefte. Op basis hiervan kan een geschikt zorgprofiel worden gekozen. Het gaat dan om bijv. psychosociale omstandigheden en omgevingsfactoren, sociale omstandigheden en gezinsfactoren.

Voor kinderen is het hierbij belangrijk dat de eet- en leefgewoonten van gehele gezin worden betrokken. De cognities, visie en mogelijkheden van de ouders moeten in kaart gebracht worden. Aanvullend kan naar de opvoedsituatie (waaronder opvoedingsstijl) en lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van het kind gekeken worden.

De behandeling van overgewicht en obesitas in het licht van de Zorgmodule Voeding

Zorgprofiel	Zorgprofiel 2	Zorgprofiel 3
Indicatie	Individuele zorg met algemeen voedingsadvies	Individuele zorg met dieetbehandeling
Inhoud zorgprofiel	Zorgverlener geeft algemeen voedingsadvies en richt zich op het bewust maken van de aanwezige gezondheidsrisico's, het leggen van de relatie leefstijl/ziekte en indien nodig het creëren van motivatie voor leefstijlverandering.	Zorgverlener geeft dieetbehandeling gericht op het voorkomen, opheffen, verminderen of compenseren van met voeding samenhangende of door voeding beïnvloedbare stoornissen, beperkingen en participatieproblemen conform richtlijn indien aanwezig.
Mogelijke disciplines die hierbij betrokken zijn	Jeugdverpleegkundigen, gewichtsconsulenten of leefstijlcoaches, etc.	Diëtist

Zorgprofiel 4 (gespecialiseerde dieetbehandeling) kan ook geïndiceerd zijn; de behandelend diëtist zal dit beoordelen en verwijzing naar een gespecialiseerde diëtist of instantie overwegen.

Plek diëtist in dit verhaal

- De diëtist heeft haar plek in zorgprofiel 3 en 4. Wanneer algemene voedingsadviezen door andere professionals niet voldoende resultaat geven, kan opgeschaald worden naar een hoger profiel en de diëtist ingezet worden voor individuele dieetbehandeling.
- De diëtist maakt in haar behandeling een uitgebreide persoonlijke analyse van het probleem, zowel op medisch als sociaal vlak. Het gezin en gezinsgewoonten vormen de basis van deze analyse. Op basis van deze analyse maakt zij een specifieke behandeling op maat, met begeleiding naar gedragsverandering op lange termijn voor het hele gezin. Wanneer het probleem niet verbetert, past zij de behandeling aan.
- Naast het verstrekken van voedingsinformatie en de praktische vertaling van advies naar praktijk, is de diëtist expert in het begeleiden van de gedragsverandering en bieden van opvoedingsondersteuning die hierbij nodig is.
- De diëtist werkt altijd nauw samen met andere professionals die betrokken zijn bij de behandeling. Dat kan zijn als onderdeel van een Gecombineerde Leefstijlinterventie (waarin bijv. ook een (kinder)fysiotherapeut, pedagoog of kinderpsycholoog een rol in heeft), maar ook als onderdeel van een multidisciplinair programma.
- De diëtist kan als adviseur ingezet worden voor de opzet (en evt. uitvoering) van activiteiten rondom gezond gewicht in de regio.

'Elevator-pitch'

De (kinder)diëtist:

- ✓ Is toegankelijk voor kinderen, jongeren en/of ouders
- ✓ Maakt een advies op maat
- ✓ Helpt bij het aanleren van een gezond eetgedrag en coacht ouders bij de pedagogische vaardigheden die hiervoor nodig zijn
- ✓ Betrekt het kind al jong op een kindvriendelijke en positieve manier bij de behandeling met de focus op 'leuk, lekker en gezond' in plaats van op het overgewicht zelf
- ✓ Betrekt het gezin bij de behandeling
- ✓ Houdt daarbij rekening met de wensen, behoeften en gewoontes van het gezin
- ✓ Coacht kind, jongere en/of ouders naar blijvende gedragsverandering
- ✓ Overlegt met andere zorgverleners

Kortom: **Dieetadvies is maatwerk! Ieder kind en gezin is tenslotte uniek!**

Tips & Tricks voor diëtisten

- Onbekend maakt onbemind en andersom werkt het heel goed als verwijzers en andere professionals weten wie je bent en wat je doet! Uit een onderzoek dat door studenten is uitgevoerd (begin 2016) kwam duidelijk naar voren dat de diëtist een betere plek in de keten weet te verwerven als contacten goed zijn. Zorg daarom dat je bekend bent, zorg voor duidelijke terugrapportages en korte lijnen voor overleg.
- Laat zien wat je kan! Lever inhoudelijke bijdragen aan scholingen, netwerkbijeenkomsten en nieuwsbrieven.
- Wees goed voorbereid: lees je goed in en wees op de hoogte van veelgebruikte preventieprogramma's. Maak bijv. gebruik van onderstaande websites en brondocumenten.

Websites

- www.jongerenopgezondgewicht.nl
- www.partnerschapovergewicht.nl
- www.loketgezondleven.nl
- http://rivmtoolkit.nl/Onderwerpen/Ouderbetrokkenheid_gezond_gewicht
- www.dieetbehandelingsrichtlijnen.nl

Brondocumenten

- Zorgstandaard obesitas (PON)
- Zorgmodule Voeding (PON)
- Richtlijn Overgewicht (Jeugdgezondheidszorg)
- Positionering rol centrale zorgverlener bij kinderobesitas (PON)
- Overgewicht en Obesitas (factsheet NVD)
- Richtlijn Voeding en Eetgedrag (Jeugdgezondheidszorg)